

halála és a szobaszínházban bemutatott *En, te, ő* — illetve — az *Amphitryon* című darabokban láthatuk.

Alkatához, egyéniségéhez a sodró cselekményű, romantikus szerepek állnak közelebb. Schiller klasszikus drámájának *Ferdinándjaként* eddigi színpadi alakításainak legjobbját adta. A hosszú darabban szinte egyetlen pillanat sem volt, amelyben ne ragadta volna magával a nézőket lobogó szenvedélye, kételyeinek gyötrelme. A kritikák egyetértettek ab-

ban, hogy „Nagy Gábor pályája egyik legjobb teljesítményét nyújtja... alakja nemcsak eszményi erre a szerepre, de mértéktartó, az érzelmek bensőséges kifejezésére irányuló játékaival szinte meghatározza az előadás egészségesen romantikus alaphangját...”

Szeretnénk gyakrabban látni — színpadon és filmen egyaránt — Nagy Gábort; s igazi tehetségét, emberségét megláttatni engedő szerepek sorát kívánjuk!

LÁSZLÓ GYULA

„Harc a szélmalommal — de nem szélmalomharc!”

A szolnoki Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ galériáján megnyílt Fialat Alkotók Klubjának képzőművészeti kiállításán már az első érdeklődőknek feltűnt a türkevei *Bácskai Bertalan* néhány alkotása: a grafikák között négy olajkép; mint szimfónia az etüdök sorában. Bácskai Bertalan minden ismerője érezte a képekből az összegzés szándékát, és azt: számára ez a bemutatkozás nagy tétet hordoz. A műtermének gyakori látogatóit nem lepte meg tematikájával. Szélmalomlapátjai kavarrák a levegőt. Igen, így a természeti törvény reciprokját sugallják a képek: nem a szél pörgetti az elporló lapátokat — azok keltének maguk körül hullámverést. A malomból csak a Bernouli-rend szerint örvénylő levegő sugallja a mozgást, mégis konok időtlenség, bomlásában is makacs rend és józan célszerűség látszik a képeken. A színek világa adja a támpontot a helyhez: másutt, mint az Alföldön, nem születhetett ez az alkotás. Bácskai Bertalan Szeged—Gyula—Békéscsaba háromszögéből hozta az ifjúkori élményeit, onnan, ahol Kohán György az „etalon”. Ehhez a felfedezés-mélységhez a Szegeden szerzett tanári diploma adott készséget. Nyolc évvel ezelőtt került Túrkevére, és szinte természetes, hogy a Kevi-kör tagja lett. Körbe pillantva magá Ecsegpusztá ragadta meg, s nyűgözte le évekre. A táj sík romantikája jól felelgetett a magával hozott dél-alföldi emlékképek nyugalmának; az égett-repedezett föld heroikája ihlette grafikákra. Ez a technika kellett a képi beszéd önfegyelméhez. Linók, tusrajzok, fotóval kombinált vegyestechnikák jelentették az ujjgyakorlatot.

Aztán amikor csak barnás-vörösben kezdte látni a világot — világot látni indult. Társa a fényképezőgépe volt, ami a felvételek tanúsága szerint dereka-

san szolgált. Fotóí többek egy turista álmélkodó világlátásánál, gazdájuk azonban még a gondolatát is elhessegeti annak, hogy hiúságát esetleg fotós babérokkal levezesse: „A fénykép tárgyiasult emlék. Ennyi, és semmi több!”

Bácskai Bertalannal a kiállítás megnyitója után beszélgettem, amikor elmondta, hogy egyik külföldi útja során számára végtelenül hízelgő ajánlatot kapott. Egy 40 ezer márkás megbízatást egy nyugatnémet galériától. Természetesen mindössze „bóknak” vette a lehetőséget és talán arra volt jó, hogy alaposabban körülnézze itthoni önmagát. Ekkor született az a makettfal, amely szinte anatómiai hitelességgel tárta föl túrkevei munkálkodásának technikai, de mégis mélyen emberi hátterét.

Aztán visszaérkezve Túrkevére, továbbra is mint minden esetben, a tánciskolai kályha számára ezután is a szélmalom volt. A miertre a magyarázat kézenfekvőnek tűnik. Amikor analizálni kezdte Túrkevére érkeztekor az új környezetét, az Alföld az örökkévalóság látszatával fogta meg. Aztán az emberek csökönyös tennivágyását, kemény kenyérharcát fedezte fel a kevi karakterben. Mint ahogy napra nap jön, úgy feszül egymásnak a föld és az ember; a magát nehezen megadni akaró föld és a birkózásra mégis naponta hajlandó kevi ember. Mi ez a teremtő monotónia, ha nem a szélmalom? Jöttek hát a szélben kóvályogva keringő lapátok, a szorgosan surrogó áttételek, és lent zsákba hullt hasznuk: a liszt, a mindennapi kenyér. És mindehhez a dráma: Bácskai Bertalan szeme láttára pusztul évről-évre egy szélmalom, elmúlásának ő krónikásául szegődött. A szélmalomban pedig egy „szent ember”, aki mögött olyan egyértelmű munkásélet áll, akár egy kérges, repedezett tenyér.

Gyakran áll rá a tollam, hogy Bácskai Bertalant az írásban művésznek tituláljam. Pedig nem az. Még nem az. Legalább is úgy nem, ahogyan azt a műpártoló köztudat értelmezi. Tavaly jelentkezett a Képzőművészeti Alapba, kérelmét elutasították. Hosszasan meditatálnánk azon, hogy talán nem szerencsés időpontot választott mindehhez. De olykor a képzőművészeti ambíciókat az amatőrizmus folyamába igyekszik terelni a jelenlegi gyakorlat, zömében érthető okokból. Mindezek ellenére Bácskai Bertalan most ismét sorban áll felvételre. Csak szurkolni lehet sikeréért, többet tenni aligha. Talán ezért van az a mindenáron való bizonyítási vágy is, amely a Szolnokon kiállított képeiből sugárzik. És talán még azért, mert számára Szolnok valódi székhelye a képzőművészeti életnek is. A fiatal alkotó nem titkolja, szeretne közelebb kerülni a szolnoki Művésztelephez. De semmi olyan sanda szándék nem vezérli, hogy esetleg valamiféle kiskapun surranjon be a képzőművészetnek — és a képzőművészetből élők sorába. Szolnokon inkább meríteni szeretne a közös forrásból; s művészszemmel térképezni fel a Tisza és a Zagyva találkozásának vidékét. Izgalmasnak tartja az évezredek üzenetét hordó folyót egy dinamikus fejlődő mai város „kertje alatt”. Mélni szeretné önmagát a szakmában is, s ehhez a Művésztelepen keresne mércét. Azt tervezi, hogy nyáron talán albérleti szobát talál majd Szolnokon, s olykor „bekéredzkedik” a Művésztelep lakói közé. „Kopogtatása” tisztelettudó és túlon túl halk. Reméljük azonban meghallják azok, akik ezzel a lehetőséggel is támogathatják eredeti tehetségének kibontakozását.

PALÁGYI BÉLA